Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas Atzinums par tematu "Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar ko groza Padomes Regulu (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma shēmu piemērošanu darba ņēmējiem un pašnodarbinātajiem, kas pārvietojas Kopienas teritorijā, un viņu ģimenes locekļiem, kā arī Padomes Regulu (EEK) Nr. 574/72, ar ko nosaka Regulas (EEK) Nr. 1408/71 izpildes kārtību"

KOM(2004) 830 galīgā red. — 2004/0284 (COD)

(2006/C 24/09)

Padome saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 251. pantu 2005. gada 14. janvārī nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu *"Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar ko groza Padomes Regulu (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma shēmu piemērošanu darba ņēmējiem un pašnodarbinātajiem, kas pārvietojas Kopienas teritorijā, un viņu ģimenes locekļiem, kā arī Padomes Regulu (EEK) Nr. 574/72, ar ko nosaka Regulas (EEK) Nr. 1408/71 izpildes kārtību"*

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Nodarbinātības, sociālo lietu un pilsonības specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2005. gada 5. septembrī (ziņotājs — *RODRÍGUEZ GARCÍA-CARO* kgs).

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 420. plenārajā sesijā, kas notika 2005. gada 28. un 29. septembrī (28. septembra sēdē), ar 171 balsīm par un 4 atturoties, ir pieņēmusi šādu atzinumu.

1. **Ievads.**

1.1 No brīža, kad tika apstiprinātas Regula Nr. 1408/71 un Regula Nr. 574/72 par sociālā nodrošinājuma shēmu piemērošanu darba ņēmējiem, kas pārvietojas Eiropas Savienības teritorijā, un viņu ģimenes locekļiem, tajās ir izdarīti vairāki grozījumi, lai ņemtu vērā izmaiņas minētajās shēmās un ar tām saistītajos pabalstos.

1.2 Ieviešamās izmaiņas galvenokārt ir saistītas ar regulu aktualizēšanu, ņemot vērā dalībvalstu tiesību aktos izdarītos grozījumus un dažādus Eiropas Kopienu Tiesas spriedumus. Šajā sakarā Komitejai iesniegtā Regulas priekšlikuma galvenais mērķis ir atspoguļot grozījumus, kas izdarīti jauno dalībvalstu tiesību aktos, un uzlabot to procedūru vienkāršošanu, kas attiecas uz ārvalstīs saņemtu medicīnisko aprūpi, attiecinot atsevišķus no šiem grozījumiem uz kārtību, ko piemēro pabalstiem par nelaimes gadījumiem darbā un par arodslimībām.

1.3 Minētās divas regulas pēdējo reizi ir grozītas ar Regulu Nr. 631/2004 ([1]), ar ko ievieš iepriekš minētos grozījumus attiecībā uz piekļuves kārtību medicīniskajai aprūpei citā dalībvalstī. Komiteja jau ir izteikusi savu atzinumu par Regulas priekšlikumu ([2]).

1.4 Galvenais grozījums, kas ir izdarīts, cenšoties koordinēt dalībvalstu sociālā nodrošinājuma shēmas, tomēr izriet no Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr. 883/2004 ([3]), kas pēc 6 gadu ilgām sarunām ES iestādēs tika apstiprināta un publicēta *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*. Minētās regulas, ar ko aizstāj Regulu Nr. 1408/71, stāšanās spēkā ir atkarīga no tās piemērošanas Regulas, kas savukārt aizstās spēkā esošo Regulu Nr. 574/72, apstiprināšanas.

Kad Komisija bija iesniegusi sociālā nodrošinājuma shēmu koordinēšanas regulas priekšlikumu, EESK sagatavoja par to atzinumu ([4]).

2. **Priekšlikuma saturs.**

2.1 Priekšlikums satur grozījumus Regulā Nr. 1408/71 un Regulā Nr. 574/72, kas nosaka Regulas Nr. 1408/71 piemērošanas nosacījumus. Abās regulās izdarītie grozījumi nav saistīti, jo tie balstās uz atšķirīgiem juridiskiem aspektiem (sk. šī atzinuma 1. punkta 2. apakšpunktu).

2.1.1 Regulas Nr. 1408/71 pielikumos ir izdarīti vairāki grozījumi. Tie skar atsevišķus gadījumus dažādās dalībvalstīs, un tiem ir jābūt skaidri minētiem pielikumos, lai tie būtu piemērojami attiecīgo valstu pilsoņiem.

2.1.2 Regulā Nr. 574/72 ieviešamo grozījumu mērķis ir vienkāršot dokumentu un samazināt spēkā esošās administratīvās formalitātes ārvalstīs saņemtas medicīniskās aprūpes gadījumā vai arodslimības gadījumā citā dalībvalstī saskaņā ar medicīniskās aprūpes gadījumos piemērojamās vispārējās kārtības vienkāršošanas noteikumiem, kas ieviesti ar Regulu Nr. 631/2004.

([1]) OV L 100, 06.04.2004.

([2]) EESK atzinums par *priekšlikumu Padomes Regulai par sociālās drošības shēmu koordinēšanu*. (Ziņotājs: Rodriguez Garcia-Caro kge OV C 75, 15.03. 2000.)

([3]) OV L 166, 30.04.2004.

([4]) EESK atzinums par *priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar ko groza Padomes Regulu (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma shēmu piemērošanu darba ņēmējiem un pašnodarbinātajiem, kas pārvietojas Kopienas teritorijā, un viņu ģimenes locekļiem, kā arī Padomes Regulu (EEK) Nr. 574/72, ar ko nosaka Regulas (EEK) Nr. 1408/71 izpildes kārtību*. (Ziņotājs: Boldt kgs – OV C 32, 05.02.2004)

3. **Vispārējas piezīmes.**

3.1 Komiteja atzinīgi vērtē priekšlikuma saturu, uzskatot, ka Komisijas dokuments turpina tādas kārtības uzlabošanas un vienkāršošanas centienus, kuras mērķis ir labāka sociālā nodrošinājuma shēmu koordinēšana Eiropas Savienībā. Visi grozījumi, kas ir labvēlīgi ES pilsoņiem un kuru mērķis ir atvieglot viņu sakarus ar dalībvalstu valsts pārvaldes iestādēm, aizvien saņems Komitejas atbalstu.

3.2 Tādējādi Komiteja izsaka gandarījumu par Regulas priekšlikumu, jo tas veicina vienu no četrām brīvībām, kas kopš Eiropas Savienības pirmsākumiem veido tās pamatu, proti, darba ņēmēju brīvu pārvietošanos un, paplašinot minētās tiesības, to personu brīvu pārvietošanos, uz kurām attiecas apspriežamā Regula. Tāpēc Komiteja uzskata par pienākumu no jauna izteikt savu vēlēšanos, lai dažādās ES un dalībvalstu struktūras pieliktu pūles pastāvošo barjeru atcelšanai, lai Eiropas Savienības iekšienē izveidotu patiesu personu brīvas pārvietošanās telpu, kā arī patiesas sociālās tiesības. Šajā sakarā Komiteja ir gandarīta par priekšlikuma saturu, kas ar jauna elementa ieviešanu veicina šo pilsoņu tiesību nostiprināšanu.

3.3 Koplēmuma procedūra, ņemot vērā tās ilgumu, var nozīmēt būtiskas izmaiņas priekšlikumu saturā. Iepriekš izstrādātā atzinumā par priekšlikumu daļēji grozīt abas regulas ([5]) Komiteja izteica savu viedokli par nepieciešamību līdzdarboties un sniegt atzinumu reālajā laikā, galvenokārt tādēļ, ka tie ir priekšlikumi, kuru mērķis ir grozīt sociāli profesionālo likumdošanu. Šo viedokli apstiprināja arī cits, vēlāks EESK atzinums ([6]), kurā tika minēta iespēja Komitejai izteikties par visiem grozījumiem, ko izdara dokumentos lēmuma pieņemšanas procedūras gaitā. Tādējādi mēs atgādinām nepieciešamību ņemt vērā EESK funkciju šāda veida procedūrās.

3.4 3. punkta 3. apakšpunktā aprakstītā situācija vēl skaidrāk atklājas līdz ar Regulas Nr. 883/2004 ([7]) par sociālā nodrošinājuma shēmu koordinēšanas kārtības apstiprināšanu un publicēšanu. Iepriekš izstrādātā atzinumā ([8]) Komiteja minēja nepieciešamību veikt priekšlikuma uzraudzību, ņemot vērā tā sarežģītību un daudzos grozījumus, kas noteikti tiks izdarīti ilgstošā apstiprināšanas procesa gaitā. Četrus gadus pēc šī atzinuma izstrādes apspriežamā Regula tika pieņemta bez jauna EESK atzinuma par šo dokumentu.

Ņemot vērā šāda veida noteikumu nozīmīgumu un to, ka ir būtiski, lai EESK viedoklis izskanētu īstajā brīdī, Komiteja prasa pielāgot konsultāciju procedūru, lai Komitejas kā pilsoniskās sabiedrības organizāciju pārstāves darbību visā Kopienas tiesību aktu izstrādes procesā padarītu efektīvāku.

Tāpat, lai paskaidrotu Komitejas iepriekš minētajā atzinumā izteikto viedokli, Komiteja uzskata par nepieciešamu izstrādāt pašiniciatīvas atzinumu par jauno Regulu Nr. 883/2004 par sociālā nodrošinājuma shēmu koordinēšanu, kas aizvietos spēkā esošo Regulu Nr. 1408/71.

3.5 Tāpat Komiteja uzskata, ka saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 V sadaļu izveidotās Migrējošo darba ņēmēju sociālā nodrošinājuma konsultatīvās komitejas konsultatīvā funkcija jāpilda apzinīgi un saskaņā ar minētās regulas nosacījumiem. Minētā komiteja, kas sastāv galvenokārt no arodbiedrību un uzņēmumu īpašnieku pārstāvjiem, ir platforma, no kuras ekonomikas un sociālie dalībnieki var tieši izteikt savu viedokli iestādēm atzinumu vai priekšlikumu veidā attiecībā uz grozījumiem, kas Kopienas līmenī izdarāmi sociālā nodrošinājuma jomā.

3.6 Regulas Nr. 883/2004 90. pants attiecas uz Regulas Nr. 1408/71 atcelšanu, izņemot atsevišķus konkrētus gadījumus, savukārt 91. pants nosaka, ka Regula stāsies spēkā divdesmit dienas pēc tās publicēšanas. Minētā panta otrais punkts tomēr precizē, ka Regula būs piemērojama, sākot ar datumu, kad stāsies spēkā piemērošanas Regula.

Šajā sakarā un pirms 2006. gadā tiks uzsākts darba ņēmēju mobilitātes gads Eiropā, Komiteja aicina ES iestādes un dalībvalstis pēc iespējas ātrāk un efektīvāk uzsākt gaidāmās piemērošanas Regulas izstrādes un apstiprināšanas procesu, lai jaunā koordinēšanas Regula varētu stāties spēkā, cik drīz vien iespējams, un tādējādi aizstāt sarežģītos nosacījumus, kas veido spēkā esošo Regulu Nr. 1408/71.

4. **Īpašas piezīmes.**

4.1 Padomes 1971. gada 14. jūnija Regula (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma shēmu piemērošanu darba ņēmējiem un pašnodarbinātajiem, kas pārvietojas Kopienas teritorijā un viņu ģimenes locekļiem.

4.1.1 Ar priekšlikuma 1. pantu tiek grozīts Regulas I, II, II a, III, IV un VI pielikums.

([5]) EESK atzinums par *priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar ko groza Padomes Regulu (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sh ēmu piemērošanu darba ņēmējiem un pašnodarbinātajiem, kas pārvietojas Kopienas teritorijā, un viņu ģimenes locekļiem, kā arīPadomes Regulu (EEK) Nr. 574/72, ar ko nosaka Regulas (EEK) Nr. 1408/71izpildes kārtību.* (Ziņotājs: Rodriguez Garcia-Caro kgs – OV C 367, 20.12.2000)

([6]) EESK atzinums par *priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar ko groza Padomes Regulu (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sh ēmu piemērošanu darba ņēmējiem un pašnodarbinātajiem, kas pārvietojas Kopienas teritorijā, un viņu ģimenes locekļiem, kā arīPadomes Regulu (EEK) Nr. 574/72, ar ko nosaka Regulas (EEK) Nr. 1408/71izpildes kārtību.* (Ziņotājs: Boldt kgs – OV C 32, 05.02.2004)

([7]) OV L 166, 30.04.2004.

([8]) EESK atzinums par *priekšlikumu Padomes Regulai par sociālās drošības shēmu koordinēšanu. (Ziņotājs: Rodriguez Garcia-Caro kgs* OV C 75, 15.03. 2000.)

4.1.2 Lai piemērotu dokumentu Slovākijas tiesību aktos izdarītajām izmaiņām, ir grozīta I pielikuma II sadaļa par regulas individuālu piemērošanu attiecībā uz termina "ģimenes loceklis" nozīmi.

4.1.3 Sakarā ar izmaiņām, kas izdarītas Francijas tiesību aktos, ir grozīta II pielikuma I sadaļa par speciālām shēmām, ko piemēro pašnodarbinātām personām, kas ir izslēgtas no Regulas piemērošanas jomas.

4.1.4 Sakarā ar izmaiņām, kas izdarītas Igaunijas, Latvijas, Luksemburgas un Polijas tiesību aktos, ir grozīta II pielikuma II sadaļa par speciāliem bērna piedzimšanas vai adopcijas pabalstiem, kas ir izslēgti no Regulas piemērošanas jomas. Minētais pielikums ir grozīts arī attiecībā uz Luksemburgu sakarā ar Eiropas Kopienu Tiesas spriedumu, kas pauž, ka speciālo bērna piedzimšanas vai adopcijas pabalstu nevar izslēgt no Regulas un ka tas ir uzskatāms par eksportējamu ģimenes pabalstu.

4.1.5 Sakarā ar virkni Vācijas, Slovākijas, Latvijas un Polijas tiesību aktu aktualizēšanas un pielāgošanas gadījumu ir grozīts Regulas pielikums II a) par speciāliem, uz iemaksām nebalstītiem pabalstiem.

4.1.6 Lai svītrotu nevajadzīgos punktus un tādējādi vienkāršotu dokumentu, ir grozīta III pielikuma A daļa par sociālā nodrošinājuma līgumu noteikumiem, kurus joprojām piemēro, neraugoties uz to, ka Regulā paredzēta to atcelšana.

Šī paša mērķa dēļ ir grozīta III pielikuma B daļa par to sociālā nodrošinājuma līgumu nosacījumiem, kas neattiecas uz visām tām personām, uz kurām attiecas Regula. Ir atjaunināta numerācija un pievienoti līgumi vai divpusējas vienošanās, kas atbilst prasībām par ievietošanu pielikumā.

4.1.7 Lai garantētu atbilstību Čehijas tiesību aktiem, ir grozīta IV pielikuma A daļa, kas attiecas uz tiesību aktiem, kuri nosaka, ka invaliditātes pabalstu lielums nav atkarīgs no apdrošināšanas periodu garuma.

Tā paša iemesla dēļ attiecībā uz Čehijas Republiku un Igauniju ir grozīta IV pielikuma C daļa par gadījumiem, kuros var atteikties no divkārša pabalsta aprēķina, jo tam nekad nebūs augstāks rezultāts.

Sakarā ar izmaiņām, kas izdarītas Slovākijas tiesību aktos, ir grozīta IV pielikuma D daļa par pabalstiem un nolīgumiem saskaņā ar divu vai vairāku dalībvalstu tiesību aktiem piešķiramu viena un tā paša veida pabalstu pārklāšanos.

4.1.8 Ņemot vērā grozījumus, kas izdarīti Nīderlandes tiesību aktos, ir grozīts VI pielikums par īpašiem nosacījumiem atsevišķu dalībvalstu tiesību aktu piemērošanā.

4.1.9 Dažādajos Regulas Nr. 1408/71 pielikumos izdarītajiem grozījumiem ir dažādi mērķi, ko Komiteja vēlas uzsvērt.

Pirmkārt, Komiteja norāda, ka minētie grozījumi vienkāršo dokumentu, tādēļ tas ir vieglāk piemērojams un izprotams. Tādējādi tie atbilst Regulas Nr. 883/2004 par sociālā nodrošinājuma shēmu koordinēšanu mērķim vienkāršot un modernizēt koordinēšanu, ievērojot valstu tiesību aktus sociālā nodrošinājuma jomā. Tādēļ Komiteja atbalsta šos grozījumus.

Otrkārt, Komiteja secina, ka ar atsevišķu valstu tiesību aktos ir ieviesti īpaši jauni pabalsti, kas nozīmē patiesu progresu šo valstu sociālajā likumdošanā. Šajā sakarā Komiteja izsaka gandarījumu par dažādās dalībvalstīs īstenoto progresu sociālo tiesību jomā, tomēr izsaka nožēlu par īpašajiem administratīvajiem šķēršļiem, kas radīti attiecībā uz jauno dalībvalstu pilsoņiem.

4.1.10 Visbeidzot Komiteja uzskata, ka būtu jāsvītro Regulas II pielikuma II daļa. Dalībvalstīm būtu jāņem vērā Eiropas Kopienu Tiesas prakse attiecībā uz to, ka bērna piedzimšanas un adopcijas pabalsti nav uzskatāmi par speciāliem pabalstiem, bet par ģimenes pabalstiem, un tādējādi tie ir eksportējami. Komiteja vēlas, lai dalībvalstis ņemtu vērā šo juridisko faktu pirms Tiesa ar saviem spriedumiem to ir attiecinājusi uz visu Eiropas Savienību.

4.2 Padomes Regula Nr. 574/72, ar ko nosaka Regulas Nr. 1408/71 izpildes kārtību.

4.2.1 Ar priekšlikuma 2. pantu tiek grozīti minētās regulas četri panti, kas visi attiecas uz medicīnisko aprūpi, ko saņem sakarā ar nelaimes gadījumu darbā vai arodslimību.

4.2.2 Tiek svītroti 60. panta 5. un 6. punkts par pabalstiem materiālā izteiksmē gadījumā, ja dzīves vieta atrodas dalībvalstī, kas nav atbildīgā dalībvalsts. Tiek svītrotas atsevišķas paziņošanas procedūras, kas praksē netika piemērotas.

Komiteja atbalsta visus grozījumus, kuru mērķis ir vienkāršošana un neauglīgu birokrātisko procedūru atcelšana.

4.2.3 Tiek grozīts 62. panta teksts (pabalsti materiālā izteiksmē gadījumā, ja persona uzturas dalībvalstī, kas nav atbildīgā dalībvalsts). Veselības apdrošināšanas apliecības ieviešana ļauj atcelt dažas liekas formalitātes, kas jebkurā gadījumā tiks nokārtotas valstu atbildīgo iestāžu līmenī, nevis no attiecīgās personas puses. Tātad panta formulējums paliek tāds pats kā Regulas 21. panta formulējums saskaņā ar grozījumu, kas ieviests ar Regulu Nr. 631/2004.

Komiteja atbalsta visus grozījumus, kuru mērķis ir atvieglot pilsoņu piekļuvi pabalstiem, kas tiem pienākas.

4.2.4 Tiek grozīts 63. panta 2. punkts par pabalstiem materiālā izteiksmē nodarbinātajiem un pašnodarbinātajiem darba ņēmējiem gadījumā, ja tiek mainīta pastāvīgā dzīvesvieta vai ja persona atgriežas pastāvīgās dzīvesvietas valstī, kā arī nodarbinātajiem un pašnodarbinātajiem darba ņēmējiem, kam ir atļauja doties uz citu dalībvalsti, lai tajā saņemtu medicīnisko aprūpi; šis grozījums ir nepieciešams sakarā ar pantā minēto atsauci uz 60. panta 5. un 6. punktu, kuri apspriežamās Regulas priekšlikumā ir svītroti.

4.2.5 Svītrojot atsauci uz 20. pantu, kas svītrots ar Regulu Nr. 631/2004, tiek grozīts 66. panta 1. punkts par gadījumiem, kad tiek apstrīdēts, ka nelaimes gadījums ir noticis darba vietā vai ka slimība ir arodslimība .

4.2.6 Tā kā visi izdarītie grozījumi palīdz uzlabot Regulas saturu, to vienkāršojot, kā arī atvieglojot birokrātiju, Komiteja tos atbalsta, ciktāl tie atvieglo pilsoņu sakarus ar valsts pārvaldes iestādēm.

5. **Secinājumi.**

5.1 Komiteja visumā labvēlīgi uzņem regulas priekšlikumu, ar nosacījumu, ka tiek ņemtas vērā šajā dokumentā izklāstītās piezīmes. Komiteja apzinās nepieciešamību vienkāršot un uzlabot Regulu Nr. 1408/71 un Nr. 574/72 tekstu, lai veicinātu Eiropas Savienības pilsoņu brīvu pārvietošanos. Tā tomēr uzskata, ka Regulas Nr. 883/2004, kas pati par sevi nozīmē vispārēju un tālejošu vienkāršošanu sociālā nodrošinājuma sistēmu koordinēšanas jomā, stāšanās spēkā būtu vēl lietderīgāka.

5.2 Ņemot vērā, ka tai nav bijusi iespēja izteikt viedokli par galīgo dokumentu, kas radies ar Regulu Nr. 883/2004 saistītās ilgstošās likumdošanas procedūras rezultātā, Komiteja uzskata par nepieciešamu nekavējoties izstrādāt pašiniciatīvas atzinumu par šo dokumentu, pirms ir uzsākta tiesību aktu izstrādes procedūra attiecībā uz jauno piemērošanas regulu, ko Komisija jau gatavojas publicēt.

5.3 Komiteja aicina Komisiju visdrīzākajā laikā pabeigt piemērošanas regulas priekšlikuma izstrādi. Tā arīdzan aicina Padomi un Eiropas Parlamentu neatliekami turpināt tiesību aktu izstrādes procedūru, lai neatkārtotos Regulas Nr. 883/2004 izstrādes gaitā notikusī kavēšanās, jo īpaši tāpēc, ka 2006. gads ir tiks atzīmēts kā Darba ņēmēju mobilitātes gads.

5.4 Attiecībā uz reformām, kas izklāstītas dažādos Regulas Nr. 1408/71 pielikumos, Komiteja lūdz, lai reforma attiecībā uz II pielikuma II daļu par speciālajiem bērna piedzimšanas un adopcijas pabalstiem visīsākajā laikā tiktu atcelta, vienojoties ar dalībvalstīm, kas vēl saglabā tiesības uz atkāpēm.

Briselē, 2005. gada 28. septembrī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas

priekšsēdētāja

Anne-Marie SIGMUND